

'TEGEN ALLES WAT IK HEB AFGELEVERD KOESTER IK EIGENLIJK EEN ONUITSPREKELIJKE WALGING...'

Hugo Claus doet het kalm aan

door HANS VOGEL

Wonen in Parijs, zijn nieuwste stuk — „Thuis” — regisseren in Amsterdam: de luchtvaart heeft aan Hugo Claus (46) een bête klant. Na een middag repeteren heeft hij een lach klaar en zit „een beetje moe van het heen en weer vliegen” aan de whisky. Na de eerste proefvoorstelling van „Thuis” waarin Ank van der Moer, Leo Beyers en Ely van Stekelenburg de belangrijkste figuren zijn, moet er nog heel wat „bijgeviuld en aangescherpt” worden.

Maar dinsdag moet het af zijn. Dan is in de Stadsschouwburg de première. Op korte termijn is het stuk daarna nog donderdag en vrijdag in het Amstelveens Cultureel Centrum te zien en 20 oktober weer in de Stadsschouwburg.

Zijn laatste roman was „Het jaar van de kreeft” (1972) waarvan hij de verfilming bést vond meevallen en „Thuis” is Hugo's eerste stuk sinds hij er in het laatste kwartaal van 1973 twee opleverde: „Pas de deux” en „Blauw blauw”. Dat brengt een mens tot de slotsom dat Claus het de laatste tijd kalm aan doet.

„Ik heb veel van m'n publiceerdrift verloren”, zegt hij. „Als ik nu iets heb gemaakt kan ik 't makkelijk laten liggen. Dat was vroeger niet denkbaar. Een van de redenen dat ik anders ben gaan publiceren is dat ik het gevoel heb dat er niemand op 'n boek van mij zit te wachten”. Hoe de critici hem beoordelen „weet” hij „en m'n omgeving reageert ook voorspelbaar”. „Er worden zoveel boeken gepubliceerd en of ik er nou zonnig óók een moet publiceren...?”

De Bezige Bij brengt „Thuis” nu als paperback in de handel en verzorgt dit najaar ook de herdruk van drie uitgaven waarin acht van zijn toneelstukken zijn opgenomen. In december verschijnt de tweede oplage van „Het jansenisme”, 110 gedichten, een luxe editie met zelfgemaakte litho's. Zes maanden geleden verschenen zijn „Wangebeden”, „heiligshennende gebeden”.

Hij gaat straks de serie „De groene ridder” afmaken waarvan in 1974 de delen één, twee en zeven verschenen „zonder dat er één reac-

Werken in Amsterdam en wonen in Parijs

HUGO CLAUS

„Ik heb veel van m'n publiceerdrift verloren...”

tie kwam, nou ja, vrij flauw. Dus voor wie doe je 't, voor wat? Ik moet mezelf overtuigen dat het voor twee, drie mensen misschien toch wel boeiend is”.

„Ik ben bezig aan een vrij groot boek. Maar piano-piano hoor. Ik doe het vrij rustig aan. Al een paar jaar. Tot ik me zo verveel dat ik een blaadje papier neem en in een kamertje ga schrijven. Het wordt een soort familie-trilogie inéén. Iets als „Winden waaien om de rotsen”.

Zijn stukken „Bruid in de morgen” (1955) en „Suiker” (1957) werden onlangs door Globe weer gespeeld. Gezien? „Laat ik proberen eerlijk te zijn”, begint Claus.

Dat: „Tegen alles wat ik heb afgeleverd koester ik eigenlijk een onuitsprekelijke walging. Ik ga naar zo'n voorstelling om vrienden een plezier te doen. Maar ik word daar overvallen door immens misprijzen. Ook bij nieuwe dingen: als ik 't inlever bij de uitgever wil ik er niets meer mee te maken hebben. Ik heb absoluut geen eeuwigheidsyndroom. De enige bestaansreden voor een schrijver is toch niet een meesterwerk afleveren. Dat is niet de reden waarom we op deze aarde rondlopen”.

Hij leest veel thrillers en science fiction „en boeken die ik voor m'n stand gelezen moet hebben”. Is gek

op kranten en bladen: „Maar die lees ik niet, die kijk ik in en daar scheur ik pagina's uit”. Nederlandse boeken ziet hij vrijwel niet. „Dat is me te dichtbij. Als het slecht wordt gedaan vind ik 't vervelend en als het goed wordt gedaan óók. Ik mijd het uit mentale en creatieve hygiëne”. En het werk van vrienden? „Ik heb toch geen vrienden. Alleen de boeken van Harry Mulisch en de stukken van Cees Nooteboom in de Avenue lees ik. Omdat het me gewoon interesseert. Ik heb het laatste boek van Reve ook doorgevoerd”.

Hij laat in hotels en flats altijd stapels boeken achter: z'n „raste”

bagage is bescheiden „Ik beperk me tot het essentiële”: een beeldje van Tajiri waaraan hij een beschermende werking toeschrijft, één woordenboek („Licht: „Vlaams!”) „vroeger had ik er dertig”. Z'n bezittingen zijn al anderhalf jaar opgeslagen in een Amsterdams pakhuis, bij z'n broer en in België. Als hij alles bij elkaar zou zien zou hij het „verbranden of verkopen”.

In Nederland heeft hij geen huis meer: „Ik ben hier weggegaan omdat ik 't gevoel had dat ik het wel gezien had. Ik ben hier ook niet heengekomen omdat ik Nederland zo geweldig vond maar omdat ik niet in België wilde wonen”. Vol-

gend jaar wil hij met Sylvia Kristel — die hem afgelopen februari een zoon, Arthur schonk — in Antwerpen gaan wonen. Niet lang denkt hij „ik volg gedwee de capriolen van Sylvia en heb 't wel naar m'n zin. Sylvia schenkt me heel veel plezier, iets waarvoor ik de goden dank”.

„Ze heeft het talent om gelukkig te zijn in een wereld van mensen die het moeilijk moeten hebben. Voor de introverte loner die een schrijver per definitie is, is het een hele belevenis met iemand te maken te hebben die precies het tegenovergestelde is. We zijn twee totaal andersoortige naturen die elkaar vinden op een terrein waar haar gebreken worden afgezwakt door het contact met de mijne. We hebben heel veel plezier, lol. Echt lachen is het”.

Na de première van „Thuis” — „een bitter bijspel” dan zich in een burgerlijk Vlaams milieu afspeelt — gaat hij met Sylvia naar Jamaica, vakantie. Daarna komt haar moeder met de baby naar Barcelona waar Sylvia met Joe Dallessandro „La Marge” opneemt onder regie van Walerian Borowczyk (van „Cortés immoraux”). Daarna gaat de reis naar Istanbul en Teheran waar ze de hoofdrol speelt in „La madonna des sleeping cars” met Michael York en Peter Ustinov.

Hugo's rol in het „filmcircus” is te verwaarlozen. Hij legt in elke nieuwe flat meteen beslag op de ruimste kamer met het mooiste licht en komt met wandelen en schrijven de dagen door. „Ik ben moe maar absoluut niet met de film. Ik zet geen stap in de studio. Ik houd niet van 't filmwereldje: allemaal overgepepte blaaskaken. Ik hoor de verhalen wel als Sylvia thuiskomt. „Kijk, „Emmanuelle” vonden we albei vreselijk. Beneden één peil. Maar die is zo aangekomen dat zich allerlei filmmensen melden van wie je niet dacht dat 't mogelijk was dat ze belangstelling zouden kunnen hebben. Iederéén plukt ervan”.

Sylvia en hij: „Twee levens, onafhankelijk van elkaar. De filmwereld inspireert me niet. Sylvia gult soms dat ze nooit meer wil, dat 't afgelopen is, dat ze liever secretaresse op een ijzergetierd wordt. Maar ik denk wel dat 't nog een paar jaartjes zal duren”.